

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACȚIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:

= Cel 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

PARFUMUL TRECUTULUI VALENTEI

Rătăcind cu gândul în val-mă vremurilor celor mai frumoase din viață, găsesc un timp care a fost în adevăr de o gingașie neștearsă, — un timp, a cărui aducere aminte mă face să încerc un sentiment dulce, care, lăsând să picure ca o rouă pe sufletul meu aprins, îl liniștește și îl trezește la o viață mai frumoasă.

Atunci era iubirea, care, manifestându-se în mine cu toată puterea tinereții și a fanteziei, îmi arunca în fața ochilor o mișcătoare înconjurată de flori parfumate, cu forme exuberante de viață și de pasiune, sub văluri străvezii, cu adierea turburătoare a unor arome divine, cu bucle răvașite pe umeri candidi, cu ochi strălucitori, cu buze fragede împodobite de un zâmbet vesel...

...Și icoanele acestea îmi jucau în fața ochilor într-o horă fantastică, iar privirile mele țintindu-se pe corpurile svelte și fragede, rămăneau înecate într-o vraje delicioasă, pe când inima, svăcnind de pasiune, indemnă fantezia să și închipuie că pune o sărutare pe buclele acelea fluturătoare sau pe gurile fragede.

...Și pe când nălucirile acestea turburătoare îmi copleșeau gândul, coboram încet pantă care duce din Breaza de jos la haltă.

Am trecut Prahova pe poartă de bârne și m'am găsit într-o poeniță plină de flori; stărea apunea, umbra se întindea tot mai mult în valea Prahovei, iar pe cer purfurile singuratiche de norișori se colorau în trandafiriu, care se transforma în roșu aprins cu cât ochii priveau mai spre apus și pe când munții pă-

reau să restrâng cercul lor titanice, pe măsură ce umbra acoperea totul.

Eu priveam muntele din față, care se înălța aproape drept ca un perete și pe a cărui coastă răpoasă se vedea urma unei cărări care ducea spre satul Cornu.

Dorința de a vizita acest sat mă prinse tot mai mult și, fără să mai țin seama că se înserează, am pornit înainte din poenița în care mă opri-

sem; la câteva sute de pași un alt braț al Prahovei îmi opri drumul tocmai în dreptul potecei care ducea în sat.

Cu ajutorul câtorva bolnavi svârții în apă, și formând un fel de vad de trecere la vreo câțiva pași spre dreapta din punctul unde făcui o haltă involuntară, trecui dincolo și privirile îmi căzură asupra unei fete culcată pe iarbă, cu chipul îmbujorat ca după un drum obositor.

...Și pe când eu o priveam uimit, ea se ridică ușor și cu chipul îmbujorat și mai mult, se apropia de mine și-mi zise:

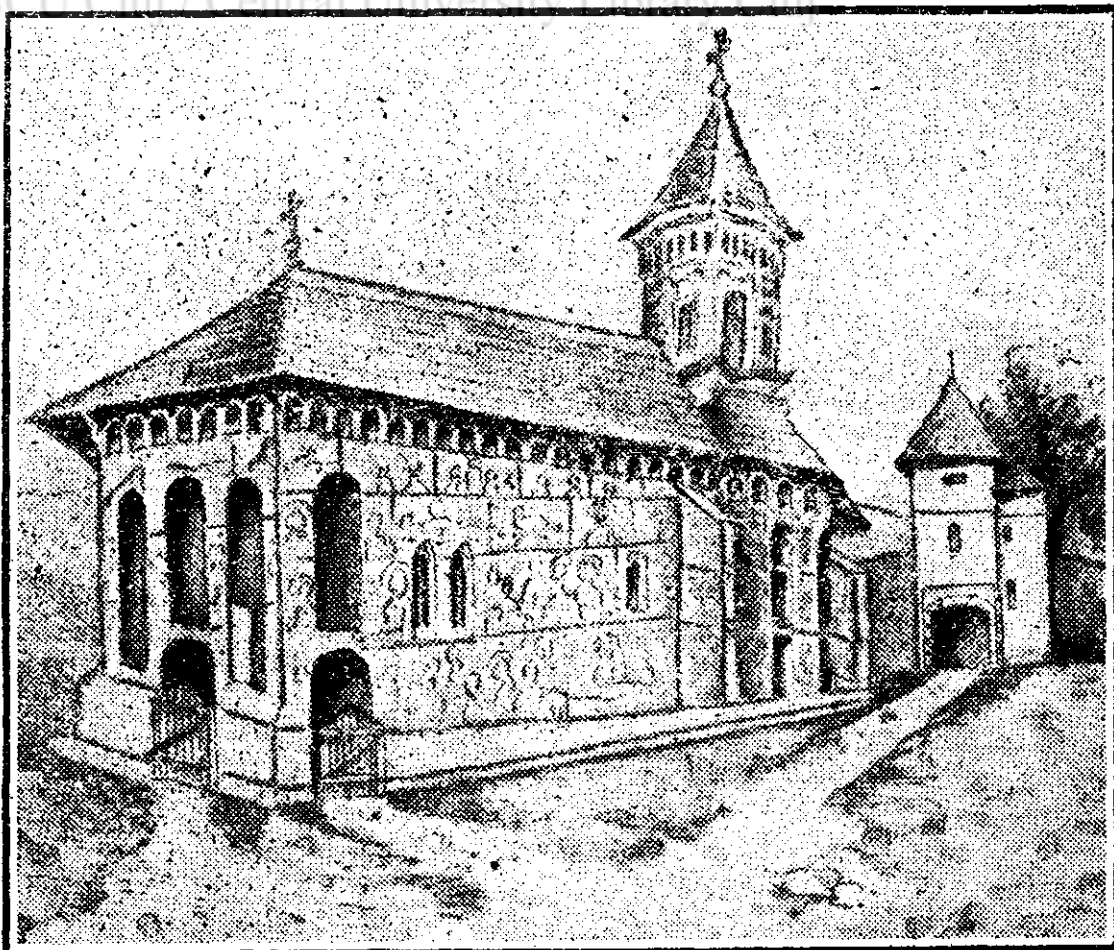
— „Domnule, sunteți așa de

bun să-mi ajutați să trec dincolo de apă, pe care, într'un moment de lipsă de reflexiune am sărit-o?”

„Credeți-mă că, întâi nu mi-am dat seama și aiba acum înțeleg răul ce l'am făcut cu imprudența mea, aventurându-mă într'un loc necunoscut.

„Nu sunt nici cinci minute de când am încercat din nou să sar apă, dar n'am putut și frica a început să mă prindă, ca nu cumva să rămân peste noapte aci”.

Pe când vorbea, pleoapele frunțasei se plecară sub privirile mele, cari încercau să-i pătrundă în suflet, iar pie-



Biserica mănăstirei Vatra-Moldovița

zidită de Alexandru cel Bun la 1401 și restaurată de Petru Rareș la 1531 (Bucovina).

tul i-l vedeam zbătându-se puternic sub bluza de pânză brodată.

— „Ți-aduci aminte, Valenta?”

Cu câtă plăcere priveam bogatul tău păr blond și ce fior subtil mă cutremura când ridicai ochii tăi negri spre mine!

După o pauză destul de lungă, — căci nu mai mă saturam să te privesc și să te admir, — am răspuns întrebării tale:

— „Cu toată plăcerea, domnișoară!” lăsând să transpire din vorbele mele puternice impresiune ce mi-a făcut-o ființa ta.

Tu, ai avut o mișcare de teamă și pare că abia atunci ți-ai dat seama că te afli în fața unui tânăr necunoscut cărui ai ceri un ajutor; însă liniștită numai de cât de atitudine mea respectoasă, mi-ai întins mâna și mi-ai zis zâmbind:

— „Atunci să ne grăbim, căci tanți mă așteaptă.”

„Ii ovii spune că am stat în gară să privesc trenurile; probabil că tebuie să fie neliniștită de întârzierea mea.”

„Noi stăm în apropiere, în prima vilă din Breaza, cum urci dela gară...”

Verba la însuflețită mă vrăjea și cuvântul să ne grăbim. Imi sună cam trist la ureche.

Ași fi voit să rămân mai mult timp cu tine în singurătatea inserării aceleia de vară, să-ți ascult încă odată vorba melodioasă care, pătrunzând până în cele mai intime fibre ale inimii, mă făcea să încerc un sentiment suav, ideal; așa fi voit să stau alături de tine, pe iarba fragedă și de acolo să dau viață reală visului meu, șoptindu-ți cuvinte de dragoste și așteptând de pe buzele tale un cuvânt speranță, de încurajare...

— „Sunt la dispoziția d-voastră, îngânaiu cu un glas care nu putea să ascundă îndeajuns turburarea ce ți născociseși în mine, după prezentarea inevitabilă — privind-te cu drag, pe când tu ai țintit din nou ochii în ochii mei.

Ai făcut, însă eu am ghicit după expresia chipului tău, că ai înțeles ce mi se petrece în suflet: mi-am imaginat la rândul-mi turburarea ta și parcă simțeam pe chip adierea respirării tale calde...

Un parfum de poezie părea că ne învăluie sufletele în clipele acelea, înmărmurite în același gând, iar inimile noastre încercau o trecătoare ascunsă.

— „Să mergem!” mi-ai zis cu o voce insinuantă, în care însă era și tainică notă de neliniște: iată, s'a inserat de tot!”

Am privit amândoi spre apusul violetat de cele din urmă raze de lumină și ne-am apropiat de brațul Prăfăvei, care, ca un fir de argint, curgea zgomotoasă la câțiva pași de noi; în treacă rochia-ți s'a prins de un mărăcinis; m'am plecat s'o desprind din ghimpi și câțiva din ei mi-au însângerat degetele.

le-am simțit tremurând toată de emoțiune, am avut o clipă dorința să te liniștesc cu o sărutare.

Am făcut însă o sărutare asupra mea însu-mi și am trecut de partea cealaltă a apei fără să îndrăznesc să te ating.

O! Cât ași fi vrut să fiu atunci în sufletul tău și să înțeleg ce se petrece în el!

Te-am lăsat din brațe cu o părere de rău nespusă, căci m'ași fi simțit în stare să te port-până sus, în creasta dealului, astfel: tu, mi-ai întins

Am urcat tăcuti coasta; a-junși aproape de vila în care locuiai, mi-ai întins mâna pe care am dus-o cu un gest viu la gură și am sărutat-o cu foc; am simțit mâna la tremurând și fără voce am dus-o apoi la inimă, ținând-o strâns câteva clipe.

Apoi te-ai depărtat și silueta ta s'a pierdut în umbra aleei, după ce ai mai privit odată înapoi, trimetându-mi un adio, — ultimul adio, care, unit cu ultimul surâs al tău, a pătruns în sufletul-mi, pentru a rămâne fatalmente imprimat în el.

În ziua următoare am căutat, fără să te mai pot întâlni și de atunci nu te-am mai văzut...

Ai fost o stea filantă, trecând cu lufala unui fulger prin cerul unei seri fermeătoare din viața mea...

Const. Nutzescu.

PIERRE LALOI

Copilul de țăran Ioren

(Schifă)

În 1870, pe când germanii invadaseră Franța, niște călăreți prusați rătăceau între Lunéville și Nancy, întâlniră la marginea unei păduri un băiețel de vreo 12 ani, copilul unui țăran Ioren, care aduna găteje.

Din grupul de călăreți, unul sări de pe cal, luă copilul pe sus și-l duse înaintea ofițerului comandant.

Ofițerul, om de statură înaltă, cu mustața stufoasă rușcată, cu înfățișare aspră și răutăcioasă, zise băiețelului arătându-i pădurea:

— Până unde ține pădurea asta?

— Nu știu, răspunse copilul.

— Dar satului de colo, cărui ai se vede clopotul bisericăi, cum îi zice?

— Nu știu.
— Nu știi?... O să te fac eu să știi.

Ofițerul zise pe nemțește soldatului care ținea pe micul prizonier:

— Herman! Ia zgâlție nițel de urechi pe licheaua asta, ca să-și aducă aminte!

Soldatul se execută, dar băiețelul răbdă fără să scâmbie un cuvânt.

— Ai de gând să vorbești odată, pungașule? se răsti ofițerul.

— Nu știu nimic.
La un semn al ofițerului, Herman croi câteva coloare de

:: DECEPTII :: SUFLETEȘTI

*Sărmane suflet chinuit de dorul ei,
Zadarnic te frământă și suferi pentru ea,
Zadarnic plângi și-astepti răspunsul să ți-l
dea*

Cum l'ai cerut. În sufletul unei femei.

*Tu încă n'ai putut s'ajungi și să citești
Povestea care azi o'ncerci atât de trist
Ș'o făurești, cu sacrificiul unui Christ!
Ș'adori pe-aceea ce, nu'nțelege c'o iubești.*

*Ea'n fândări dorul ți-l'a prefăcut răzând
Barbar. Și-a spulberat ca praful'n vânt
Mărturisirea ta, speranț'amorului tău sfânt.
Nesimțitoare, se distra durerea-ți cunoscând!*

*Deci pribegeste pe-alte căi, spre alt liman
Și uită-altarul cel nedemn de jertfa ta;
Căci visul tău un ideal sublim purta,
Nevredniciei să-l închini; suflet sărman l...*

DELAEST

Tu m'ai privit cu afecțiune și, apucându-mi mâna, mi-ai sters eu batista parfumată cele două-trei picături ce se iviseră.

Ajunși lângă apă, am sondat-o cu o nua mai lungă și, incredințându-mă că dacă așa trec prin ea nu mi-ar ajunge nici până la genuchi, — ți-am cerut voia să te trec pe brațe.

Te-am ridicat ca pe un copil, pe când tu închiseși ochii, înroșindu-te, și am trecut prin apă.

Dumnezeu, dulcea povară a corpului tău imi luase parcă mințile: în mijlocul apei te-am strâns fără voce la piept, parcă de teama de a nu te scapa din brațe și când

mâna și ai strâns-o pe a mea, mulțumindu-mi și privind-mă cu o duioșie infinită; apoi arătându-mi batista însângerată puțin, mi-ai șoptit:

— „O voiu păstra ca amintire a imprudentei mele copilărești și a ajutorului nesperat ce l'am avut din partea d-tale într-o situație dificilă, care a făcut să-ți curgă sângele!”

„Și ai ascuns batista în sân, pe când genele lungi și mătăsoase se plecau pe luminile ochilor tăi frumoși.

Cuvintele acestea mi le-ai spus cu un accent trist, în cât eu am simțit o înțorcare dureroasă și durința vie de a-ți apuca mâinile și a le acoperi cu sărutări...

lanțe copilului, fără însă să poată scabate o vorbă din gura lui.

Comandantul, turbând de mânie, se răsti din nou:

— Răspunzi, sau te țau eu noi?

— Faceți cum vreți; sunteți mai puternici.

După porunca șefului, Herman sări pe cal, înșfășă copilul, îl puse de-a curmezișul șelei cu sila și cu riscul de a-și fărâma șalele.

Cu toții intrară în pădure. Aci descălecând, pșopșiră și interogatorul începu din nou:

— Spune, unde duce drumul asta?

— Nu știu.

— Dacă nu răspunzi, te'mpușcăm.

— Impușcați-mă, veți face faptă de lași.

Copilul fu luat iarăși la bătaie, îl amenințară cu săbiu și cu revolvere, îl legară de un stejar bătrân spunându-i că are să fie impușcat, dar el nu protestă, nu se vaită, nu vărsă o lacrimă, ci la toate întrebările atât răspunse:

— Nu știu.

Stoicismul copilului sfârși prin a plătisi pe prusieni cari îi detersă drumul.

Privindu-l cum se depărta liniștit, soldații nu-și putură opr: o exclamare de admirație:

— Curajos copil!

John Bull
Călărăși

MARIA

d: CONST. C. CRISTEA

— „Ce vrei să spui cu asta?” — isbucni Maria neînțelegând destul de bine aceste vorbe.

— „Nimic drăguț... mai gândește-te” — și eși repede, lăsând-o în prada unor gânduri noi, mai turburătoare ca cele de până acum. Căuta să gădască un înțeles vorbelor proprietăresei, pe cari le simțea că i se infipseaseră în cap ca niște ace... Gândurile ce-i cutremurau căpșorul blond, se oglindeau în ochi. Simțea că trebuie să facă ceva, să lucreze într'un chip, spre a-și țără mai departe viața oricât de chinuitoare ar fi fost...

Va găsi în sfârșit undeva un loc de servitoare, de față în casă, ori și ce, la niște oameni cum se cade și cinștiți, în schimbul unei bucați de pâine și un adăpost. Pe drumuri năre să rămână...

Și sub puterea unei hotărâri grabnice se infășură într'un șal vechiu și eși...

IV

Vântul începuse a sufla din nou cu furie—împrăștiind frigul care te pătrundea până la piele. Norii alergau în toate părțile pe cer frământându-se ca valurile tulburate ale mării.

Se insera. Maria străbătea repede străzile mărginașe și întunecoase călcând ușor ca o fantomă pe pavajul sticcat, strângându-se tot mai mult în șalul subțire și rupt pe alocuri prin care tot mai întra frigul nopții, fără a privi în juru-i.

Se trezi deodată pe Bulevardul Brătianu... Intoarse capul. În urma ei zări o umbră nea-

vem acelaș drum, și te-ai speriat de mine...

VI

Când doamna Rămureanu afla din destăinuirea Mariei, viața sbuciumată pe care o dusesse, starea în care se găsea,—firea ei sentimentală se înduioșă, și o opri la dansa, oferindu-i cu dărnicie tot ce-i trebuia în schimbul micilor servicii ce avea să-i aducă.

Compătimirea ce o simțea pentru această fată rătăcită, umilită de soartă, o făcură să o trateze deosebit de celelalte slugi considerând-o aproape ca pe o rudă.

Tânărul Mihai Rămureanu, simțea o milă adâncă mai mult o simpatie dulce—pe care ar fi vrut s'o ducă mai departe, — pentru d-ta aceea îmbrăcată simplu, sărăcăcios, scotând în evidență cu toată paliditatea și mizeria, o drăgălășenie ispititoare. Viziunea din seara aceea târzie: acei ochi albaștri, nevinovați, părul ei blond ce i se zărea eșind strengărește în șuvișe prin boneta subțire de pânză, buzele purpurii, umede și ademenitoare, întreg chipul acela divinizat de evlavie mistică ce o dă trăsăturilor suferință, — îl urmărea pretutindeni. Era prologul dragostei născânde.

Și nu se putea ca toate acestea să rămăe neobservate de Maria. Ea își simțea sufletul atras spre dânsul de o vrajă neînțeleasă, se simțea cuprinsă de un farmec neînțeles, nespuse de dulce, de câte ori isbutea să-l multumească cu ceva. Încetul cu încetul, se lăsă amestecată în voia simțurilor, se apropiă tot mai mult de dânsul, neîndrăsnind să-l respingă mângăierile lui delicate, și sărutările furișe...

...Și, într-o zi lă lăsa să o cuprindă de talie, nu cutoșă să fugă, căzu tăcută, emoționată în brațele lui, beată de fericire, și în simplitatea și maiuitatea ei de față săracă, străină de o lume pe care n'o cunoștea îndeajuns, i se dăduse lui cu trup și suflet... înfrigurată de plăcere...

...Dar fericirea lor n'a fost de cât un vis trecător... un vis creat din speranțe și iluzii, năruit într-o clipă...

VII

Toamna îngălbenea frunzele castanilor scuturați de un vânt umed și rece, așternându-le jos, ca pe un covor mișcător ruginiu, răspândind un foșnet plângător — plânsul morții ce-și culege victimele odată cu căderea frunzelor...

Casa Rămureanu sta enfundată în umbră, înăltându-și acoperișul poleit de razele crepusculului, pe deasupra castanilor

ce străjuiau Bulevardul de amândouă părțile ca două perdele mari, măscătoare, galbene roșiatice ce se pierdeau mai departe în marea draperie de arbori a „Crângului”.

Maria, palidă, cu trăsăturile feței mai pronunțate, cu ochii roșii, strângând nervos o legăturică în mână, eși repede ca o vijelie, și se îndreptă nehotărâtă înainte spre „Crâng”. În mintea ei turburată, se încruciau o mulțime de amintiri, unele vechi, altele recente. ...Și ca o vedenie grozavă, îi sta înaintea ochilor chipul d-nei Rămureanu, neclintită, neînduioșată, rămânând rece la îngenuchierile ei, nelăsând-o nici să se desvinovățească, nici să ceară ortare.

— „Ori-ce îmi vei spune e de prisos. O necunoscută pe care am adăpostit-o de milă în casa mea, și care îmi răspătește binefacerile mele printr-o ingratiitudine ca asta, nu merită iertarea nimănu-i”. Și când disperată, i se aruncase din nou la picioare, cerându-i să-i ierte crima comisă, aceasta cu fruntea încercită, cu ochii aprinși, cu fața năpădită de indignare îi arubecase tremurând în față aceste cuvinte: — „ce căzura asupra Mariei ca o lovitură de pumnal!”

— „Ești o... prefăcută... Era în joc onoarea familiei Rămureanu, și o fată fără fără avere, fără nume, fără părinți, nu putea fi altceva... Trebuia înălturată...”

Merse așa înainte, mult timp... fără să-și dea seama unde o duc picioarele, când se pomeni la marginea „Crângului”. Auzi șoptele vagi ale frunzișurilor, amestecate cu o melodie înăbușită, adusă de vânt de pe buzele unor vizitatori întârziți. În dreapta, cimitirul „Dumbrava” își profile în iarba dimprejur umbrele uriașe ale zidurilor, alburii, aurite pe deasupra, Maria porni, împinsă de desnădejde într-acolo și intră în cimitir. Trece repede printre mormintele liniștite, tăcute și triste, ale acestui oraș al morților în care fiecare își are o casă potrivită cu starea din viață, și ajungând la mormântul mamei sale, îngenuchie; șopti o rugăciune, sărută crucea de lemn, udând-o de lacrimi ce strălucneau în reflexul ultimelor raze ale soarelui-apune, apoi se aruncă cu fața la pământ și rămase acolo până târziu, cuprinsă de o amorțeaală dulce, de frigul răcoros al nopții...

A doua zi când groparul trecu pe acolo, o găsi moartă... în mijlocul acelei lumi de morminte... cărora le încredințase iubirea ei tânără, fericirea ei risipită într-o singură clipă. (Sfârșit).

DELPHI FABRICE

OMUL ÎNTĂRZIAT

Trad. de Petru Mihăilescu-Meteor

Eram într-o zi în gara MontParnasse. Peste cinci minute trenul trebuia să plece. Ghișeurile se închiseseră scârțâind. Sergentul de onas, care era de planton își fumase țigara și se ducea să-și ocupe locul său. Sălile de așteptare erau goale. Când pe neașteptate, alergând pe strada Rennes, cu părul în dezordine, sudoarea pe frunte, gesticulând cu frenezie, suflând ca o focă, un domn gras, sosi ca o furtună.

El aruncă împrejurul lui o privire spăimântătoare, pe urmă cu o voce întretăiată de sughițurile respirației găfâind, zise:

— Ah! Domnul meu, nu e așa că trenul a plecat?

Și cum eu îi răspunsese afirmativ, domnul plecă asudând, înecându-se și zicând:

— E extraordinar. Eu credeam că am ajuns la timp.

Pe când se depărta, un funcționar din gară mă întrebă:

— Dumneavoastră, vedeți Domnule? Ei bine! La toate trenurile se întâmplă același lucru.

Cu toate că totdeauna ele pleacă mai târziu cu un sfert de oră, totuși sunt oameni care nu pot să ajungă la timp. Trebuie să crezi că aceasta e o boală.

La rândul său, funcționarul care mi vorbise astfel, se depărta dând din cap și ridicând din umeri.

Și eu începui să mă gândesc la vorbele sale și să-i dau dreptate; căci este într-adevăr în lumea aceasta o serie de oameni care ar părea că sunt lăsați ca totdeauna să-și greșescă bra și să lipsească dela datorie, imitând carabinieri dela operetă care sosesc de obicei mai târziu.

În viața mea am cunoscut un drăcușor de acest soi, a cărui existență întregă a fost fie la el acolo, un rezumat complet de toate neajunsurile de acest gen.

Cum dv. nu-l știți, ce ași putea spune de el decât atâtă că avea păcatul să se conducă după deviza sa: „Totdeauna mai întâi”.

Mai întâi de toate în literatura, cu trup și suflet

se consacră geniului simbolist.

Nu știu după câte mizerii, el ajuns să facă a-i se primii spre reprezentare o piesă strălucitoare, de culori și de îndrăzneală mocofănească. O sută și unu de obstacole i se iviră înainte.

În sfârșit, când plesa se

fecte psihice, de care nu se mai îndoaia.

Prin urmărire îi scrisese că se despărta de ea cu disperare, dar că ar stima-o foarte mult, dacă l'ar face să uite datoriile sale, căci el se resemnează să sufere în tăcere, desnădăjduit că n'a putut să-i dea numele său.

A doua zi de dimineață, ea veni la el.

— Iosef, Iosef! Soțul meu a avut azi noapte un atac de apoplexie. Sunt văduvă.

Ne mai având încotro, o luă în căsătorie.

Însă atâtea zguduiri sfârșiră prin a-i zdrobi sănătatea.

preotul era preocupat cu o nunta. Din nou așteptase.

În drum, o roată dela drit se strică. În sfârșit dădu Dumnezeu să ajungă la Montmartre. Cimitirul era închis de un sfert de oră.

Funcționarul de la gara Montparnasse spusese adevărul; sunt oameni cari nu pot nici la dată să ajungă la timp.

P. Mihăilescu-Meteor

CANTEC

D-rei N. G.

Te-am așteptat de mult să vii
În taina serilor târzii,
Când liniștea adâncă-a firii
Te poartă'n lumea de visării
Aveam pe buze sărutări
Și-n suflet cântecul iubirii

Te-aștept și astăzi visător
Ca cel ce'n singurul lui dor
Nebun mai crede încă,
Și de-ai veni acum în cale
Mi-s buzele așa de pale
Și'n suflet desnădejdie adâncă

Și dacă mâini-abea copilă
Cuprinsă de-o adâncă mîlă
Ai să te întorci din depărtări
Să nu-ți ascunzi de jale fața
Că buzele m'or fi ca ghița
Și sufletul pornit în zări.

I. Const. Perietzeanu.

SONET

Afară'i întunerec. Bate vântul.
Ce psalmodie tristă'ngână'n ramuri!
Curând și ploaia bate-va în geamuri.
Mereu aceiaș, toamna și cântă cântul.

E noapte rece ca aceea'n care
Din tine rămăsese numai huma;
Și-atunci, auziam vântul, ca și-acuma
Și picurii în loc de-a ta suflare.

Iar de atunci o vorbă eu'onă
Odată n'auzii spre mângâiere;
Prieten-mi din negura vieții.

M'au părăsit; și'n viața-mi monotondă,
Tăcut și trist, gândesc l'a mea durere
Cum te zăresc... se năruie pereții.

Chr. Marinăscu

juacă, era la mijlocul unei reacțiuni literare. Drama învechită căzu cu fluerături.

Dar nu se descurajă și căută altă soluție.

Neonorditul, se făcu jucător la bursă. Al Dumnezeuul meu. Nimic mai simplu. El pune cu siguranță sau când se scumpea sau când începea să scază și invers. În sfârșit se amorează.

Această întâmplare îi sosi, bineînțeles, de două ori una după alta.

Întâi era o fată tânără. El îi ceru mâna. I se răspunse, mergând să caute găina în curtea vecinului, că un altul e angajat care îi este feti pe plac.

A doua, o femeie măritată. După trei săptămâni de perfect amor, el descoperi la ea un mazău complet de imperfecțiuni morale și de de-

Și Iosef al nostru avu o congestie. S'a alergat la zece doctori, dar toți plecaseră de acasă cu cinci minute înainte.

Cum servitoarea reintra speriată, portarul îi întrebă:

— Ce s'a întâmplat, domnișoară Victoria?

— Domnul este în agonie și nu găsec un doctor.

— Cum! Este unul care s'a mutat eri deasupra Dumneavoastră. E acasă.

— Da!?

Doctorul în chestie sosi și privind la Iosef zise:

— E prea târziu, căci a murit. Dacă veneam cu zece minute mai înainte, îl scăpam!..

Îl îngropară săptămâna trecută. În ultimul moment, coșciugul nu sosise. Trebu să meargă să caute un altul. Această tinu două ceasuri.

Când cortegiul sosi la biserica, cum nu-l mai aștepta,

Cântecul unui soldat

Du-te dor și te grăbește
Mândra mea o întâlnește
Și strânge-o la pieptul tău
Dorule, în locul meu,
Și spune-i că n'am murit
Dar cu moartea s'ilogodit
Dacă cerul o voi
De moarte-oi deslogodi
Și în satu-mi părăsit
Ce dușmanul l'a 'ndrăgit,
În curând eu voi sosi
De dușmani voi curăți!

Spune-i să fie cuminte
Și pe tine să te-alinte
Cu sărutul ei fierbinte.
Căici moartea nealintă
Cu străfulgerări de flintă
Cu otrăvitoare fumuri 1
Și cu mugete de tunuri
Cu lătrături de cățele, 2)
Cu grindine de oțete,
Cu baionete tăioase
Care scârție prin oase...

Em. Ciochină

- 1) Gaze asfixiante.
- 2) Mitrallerele.

MAXIM GORKI
SCANTEI ALBASTRE

In românește de JAN VONDRUȘ

„Ea nu-ți aparține!” strigă unul din asistenți.

„Răvniți numai la ceace vă aparține? Fiecărui om nu-i aparține alt nimic decât graiul, două picioare și două mâini, nu se face e', însă, stăpân peste animale, peste țări, peste femei și așa mai departe?”

„Astfel se ciorăviră cu dânsul o mulțime de vreme. Din întreaga-i faptură oamenii pricepură în cele din urmă că el se socotia mai presus de lumea cealaltă și că nimeni nu-i putea fi egal. Se ridicase singur la o așa înălțime, încât pe toți îi cuprinsese teama. Nu recunoștea nici un popor, își disprețuia mama, nu râvnia la nici o proprietate, la nici o femeie, și nu simțea îndestulare în nimic omeneșc.”

Răsete vesele de fete, cu cari se amesteca vocea frumoasă a unui tenor, se auziau dispre mare. Din când în când răsunau și mai multe voci bărbătești. Apoi sunetele pătrundeau departe în stepă, dispăreau, însă, așa curând, în cât păreau prinse și sugrumate de cineva necunoscut. Bătrâna urmă:

„Oamenii pricepură în cele din urmă că nu o vor scoate la capăt cu tânărul îndrăzneț și începură să chibzuiască din nou cum l'ar putea pedepsi mai drept pentru crima lui. Înțeleptul care nu dăduse până atunci nici un sfat, îi intrerupse și zise:

„Ascultați, am găsit; cunosc o pedeapsă îngrozitoare! Nu veți găsi alta mai strașnică chiar dacă văți sfătui o sută de ani. Ea zace înăuntrul ființei sale. Nu-i puteți face un mai mare rău, decât să-l liberați și să-l lăsați cu totul în voia lui!”

„Și un semn din cer veni: Un fulger pătrunzător brazdă albastru senin, și o lovitură puternică de trăsnet urmă. Astfel natura își dete aprobarea la sfatul înțeleptului. Fiecare își făcu semnul crucii și plecă. Rânjetul tânărului, căruia aparținea de pe acum numele de „Larra” adecă surginitul sau lepădatul, răsună în urma lor.

„Iată-l singur, putea să meargă neimpiedecat unde ar fi vrut, liber ca odinioară tatăl său. Acela era, însă, o pasăre... liber ca pasărea era și el.

„Ataca satul, pustiindu-l și măcelărindu-l și lua cu sine tot ce-i plăcea, femei, vite și altele. Viclean, sălbatec și puternic scăpa totdeauna din mâinile urmăritorilor. Se trăgea în el, însă

săgețile asvârlite dădeau greș sau se infigeau fără urmă în corpul lui; părea, că viața-i era rezervată pentru a tă pedeapsă mult mai îngrozitoare.

„Astfel trăi mulți, mulți ani, departe de orice faptură omenească. Omul cere, însă, schimbare. El se desgustă chiar de fericire și dacă a trăit îndelung în prosperitate, atunci își dorește curând suferința. Tot așa și cu Larra; se simțea atras că-

de lung la pământ și lovi puternic cu capul în pământul cel tare, însă și pământul rămase neîndurător, moale ca smoa'a se afundă sub loviturile lui.

„Proțivnicii lui chiuiau, fericiti și strigau:

„Moartea-i disprețuește!”

„Desnădăjduitul rămase din nou singur: zăcea cu fața spre cer, și ochii săi urmăreau vulturii îndrăzneți, cari pluteau mici prin aer, abia văzuți. Măhnirea unei lumi întregi zăcea în privirile lui, cari străbăteau golul. Și de atunci urmărește moartea mereu. Singur și părăsit rătăcește uscat ca o fantomă, și acum pe pământ. Cei vii l'au înlăturat din mijlocul lor și nu-și găsește locul, nici între morți.

O SEARĂ DE TOAMNĂ

*Frumoasă visătoare apare luna plină
In nopțile de toamnă pe cerul înstelat
Abia s'aude vântul arare cum suspină
Prin ramuri doliate, un cântec fermecat!*

*Pe luciunțins al mării sub razele de lună
Se vede'n depărtare o barcă de pescar
Sublim tablou al serii în goana lor nebună
Mai multe bărci s'avântă înaintând spre far.*

*Privirea-mi rătăcește spre zări nețălmuite
Și'n valuri de visare ascult duiosu-și cânt
Iar bărcile par umbre din lumile vrăjite
Ce legănat tainic se pierd duse de vânt!*

Natalia Teodorescu-Handoca

tre oameni, și nu se apăra când aceștia îi atacau ca fiarele sălbătice, din potrivă, nu făcea nici un pas pentru a se feri de loviturile lor. Atunci unul își aminti de pedeapsa-i și strigă:

„Caută moartea, nu-l mai chinuți!”

„Oamenii se retraseră răsând batjocoritor, căci nu voiau să-l ajute a dobândi moartea pe care o dorea. Dânsul îngălbeni și duse înfiorat mâna la inimă. Apucă apoi niște bolovani mari și-i aruncă după oameni, aceștia însă, fugiră și nu luară în seamă provocarea-i la luptă.

„Zdrobit de oboseală, căzu la pământ scoțând un strigăt de disperare, în timp ce oamenii stăteau laoparte bucurându-se de chinurile pe care le îndura. Larra se ridică în cele din urmă, puse mâna pe un cuțit, pe care cineva îl perduse în luptă și-l împinse în inimă cu toată puterea, însă lama cuțitului se strămbă parcă s'ar fi lovit de o piatră. Se aruncă apoi cât era

„Aceasta-i pedeapsa pentru încăpățănarea tânărului cel mândru”.

Baba se opri, clătinand ciudat din cap, și suspinând adânc, și-l lăsă moale pe piept.

M'am uitat mult la ea, părea că doarme. Mă cuprinsese o milă caldă pentru ea. Deși vorbise spre sfârșit cu vocea puternică și intreruptă, era totuși într'însa o expresiune sficoasă și umilită.

Un cântec fermecător răsună dinspre mal. O melodie de alto interveni; după două sau trei tonuri începu o voce nouă cântecul dela început, și așa treptat, treptat, o a treia, a patra, a cincea în timp ce primele urmau grăbite. În cele din urmă, un cor întreg bărbătesc înțonă cântecul dela început.

Ansambul era minunat. Vocile femești răsunau limpezi, una câte una, asemănătoare unei cascade, care saltă din stâncă în stâncă, se ridicau progresiv sus de tot, dispăreau pentru câteva momente în corul bărbă-

tesc vibrător, răsunau apoi din nou, una după alta, ca strecurate dintr'o mare, și se înălțau în sunete limpezi, senine.

Chiar și melodia era curioasă. Vocile bărbătești răsunau fără modulații mari și făceau o impresie monotonă înăbușită, povestind parcă lucruri triste. Vocile femești răsunau, însă, învoase, vrând parcă să ia una înaintea celeilalte, și mai cu seamă să întrecă pe bărbați cari veniau în urmă agale, greoi. Trilurile femeilor răsunau ca niște clopoței de argint, și în acest cântec minunat, murmurul apei perli.

II

Baba Isergila își ridica capul pe neașteptate și gura-i lipsită de dinți se schimonosi într'un zâmbet.

„Ai auzit vre-odată asemenea cântec?” întrebă ea.

„Nu, asemenea încă nici odată”, răspunse eu domol.

„Vezi, și nici nu vei auzi nici odată. Da, nouă ne place cântecul și cântăm frumos, ca toți oamenii vologi cărora le place viața. Fetele și băieții pe cari îi auzi cântând, au lucrat din zori și până'n noapte și cu toate acestea cântă de îndată ce luna a răsărit. Alții, cari habar n'au ce-l viața s'ar fi culcat de mult. Numai oamenii, cărora le place viața, cântă cu drag”.

„Dar sănătatea?” întâmpina eu.

„Ce să mai vorbim de sănătate! E doar destulă pentru viață! Nu ne jertfim oare banii, când îi avem, de ce să ne jertfim și sănătatea? Să-ți povestesc, cum am trăit în tinerețele mele. Dela revărsatul zorilor și până la cea din urmă lăcărare de lumină ședeam la stativele de țesut scoarță; trebuia să stau nemiscată ca un bolovan, deși eram plină de viață, ca regele soarelui. Când se lăsa, însă, noaptea, alergam la iubitul meu, care locuia la o depărtare de nouă verste. Ne desmărdam și apoi alergam cele nouă verste iarăși înapoi. Ține seamă de asta! Trei luni în șir, cât timp dură iubirea noastră, eram în fiecare noapte la el. Și cu toate astea am ajuns bătrână după cum vezi, sănătatea a fost îndestulătoare. Am iubit mult în viața mea și multe sărutări am primit și am dat!”

Mă uitai bine la dânsa. Amintirile nu aveau putere să mădea viața bătrânei, ochii ei negri erau tot stinși. Razele luminoase ale lunii arătau fața arsă de soare, sbârcită, buzele-i subțiri, uscate, bărbia-i acoperită cu un păr cărunt și un nas ofilit, care era încovolat întocmai ca ciocul unui eret.

Obrajii scofalțiti semănau cu niște vâgăuni negre; pe unul ațărna o șuviță de păr cărunt, ca-

re ieșise de sub basmaua veche, roșie. Ca și cea de pe față, așa era și pielea de pe mâini și de pe gât, zbărcită și așa de subțire în cât cineva se putea teme oă la vre-o mișcare a ei, pielea bătrânei putea să se sgârboască, să nu mai rămână decât un schelet, cu ochii negri și stinși.

„Povestește-mi despre iubirea ta!” o rugă!

Și vocea-i sacadată porni din nou.

„Eram de cincisprezece ani, când a debarcat înaintea casei noastre. Locuiam împreună cu mama în Falmi, chiar aproape de țarm. Era un flăcău vesel, cu mustața neagră, bine făcut. Strigă cu vocea împede din barcă spre noi:

„Ei, n'asî putea găsi aici puțin vin și ceva de mâncare?”

„Alergă la fereastră și privește afară prin crăciile de frasin. Și ce văzu? Râul întreg zăcea înaintea mea scldat de razele albastre ale lunii, ei, însă, sta în cămașa albă, cu braul lat ale căruî capete îi atârnau pe șold, cu un picior în barcă, cu celalalt pe mal, se legăna și cânta. Când mă zări strigă:

„Aici locuiește o fată frumoasă? Ce păcat că n'am știut asta până acum!”

„Ca și cum ar fi cunoscut pe toate fetele frumoase. Ii adusei via și pastramă și peste patru zile eram a lui Petreceam nopțile în barcă. Seaga obișnuită sămîi fluere ca unui soarece de câmp, atunci saream, pe fereastră la el. Și plecam departe, departe pe valuri. El venea dinspre Prut, era pescar în părțile cele.

„Când mama prinse de veste, tabără cu bătaia pe mine. Atunci dânsul stăruî să fugim împreună, întâi în Dobrogea și mai târziu până la gurile Dunării.

„Eu, însă, nu-l ascultai, căci îmi devenise de-acum nesuferit, deoarece nu făcea altceva decât cînta și sărută mai mult nimic! Pe timpul acela ținuturile noastre erau străbătute de cete de huzuli. Ce mai flăcăi erau aceia. Totdeauna sprinteni și veseli. Câte o fată aștepta mult și bine să vie iubitul ei din Carpați, până când ajungea să creadă că de bună seamă va fi fost prins sau uelș în vre-o luptă. Și iată că fără să prindă de veste, iubitul pe ne-gândite sosea împreună cu alți camarazi, aducându-i lucruri frumoase, adunate fără prea multă ează. Să fi văzut atunci că-păt în ează, și ce fălos era de iubita-i flăcăul. Și fetii asta îi plăcea mult

„Una din prietenie mele avea ca amant un huzul o rugăi să mi-l arăte și mie. Cum o chiamă? Nu mai știu, căci sunt aproape șaptezeci de ani de atunci. Așa făcui cunoștință cu unul dintre

ținerii cei mai frumoși. Un roșcovan adevărat, toate roșii, mustață și păr. Dar și un svăpălat: când simțitor și blând, când striga și se infuria ca o fiară. Odată îmi dădu o lovitură în față. Atunci mă aruncă ca o pisică asupra lui și îi infipsei dinți în obraz. Din asta se alese cu un semn pe care-l sărutai dese ori ceea ce-i plăcea foarte

„Dar pescarul?” întâmplai eu.

„Pescarul? Că bine zicii! Acela la început mă dojeni deocamdată prieteneste, după care mai să-i abată să mă îneco. Se liniști, împrietenindu-se cu huzuluși gă-sindu-și o altă fată. Și pescarul și huzulul au fost spânzurați. Ei își găsiră moartea în Dobrogea, și eu mă dusei acolo, ca să privesc.

„Pescarul era palid și plângea când păși spre spânzurătoare; huzulul însă, mergea agale cu mișcările în buzunarele pantalonilor și cu pipa în gură. O parte a mustații îi zăcea pe umăr, cealaltă îi atârna pe piept. Când mă zări scoase pipa din gură și strigă:

„Rămâi cu bine!”

(Va urma)

IN GEN HAZLIU

VACANȚA LOR...

In micul lor apartament, destul de confortabil mobilat și pe care Theodor Mihai și Lily Micșulescu îl au închiriat de un an, domnește în această zi, o dezordine completă.

Mobilele nu stau nici una la locul lor, hainele împrăștiate pretutindeni, Mihai, în genunchi înaintea unui cufăr mare, își aranjează ținergia în timp ce Lily îl privește mâniașă, murmurând...

Theodor. — Ah!... ajunge odată.

Nu taci?

Lily. — Sigur! E ușor domnului să vorbească!.. Eu să rămân aici, să mă lasc singură auzii Două luni acasă la părintii! Și se miră că-mi plâng sourta!

Theodor. — Tu de ce nu pleci acasă?

Lily. — Acasă? Îți convine d-tale! Spune, ești decis să te duci?

Theodor. — Foarte decis. Datoria înainte de toate...

Lily. — Datoria?... Datorie o numești tu?

Theodor. — Datoria... de vacanțe.

Lily. — Oh! de ce nu mor? Știu eu! Un pretext.

Theodor. — Un pretext.

Lily. — Să mă părăsești... (Plânge). Te duci să te însori Theo...

Theodor. — Să mă însor? Eu... Mare ești tu Doamnă! Să mă ferească cerul! Să-mi iau pe cap o femeie legitimă, când o iubită îmi este prea peste cap.

Lily. — Da!... da!... cât sunt de nenorocită!

Lily pleacă, închide ușa în urma și se retrage în odaia ei. Aici citește o scrisoare care tocmă îi venise, și la care-și amintește, că nu vroia să răspundă la început. Erită o clipă, pe urmă se îmbracă iute, se îndreaptă spre poștă — unde scrie aceste câteva rânduri:

„Domnule Alexandru, ai dreptate! Teodor nu-i decât un dobitoc. Ne-am înțeles. Cu d-ta am să-mi petrec vacanțele.

A d-tale Lily!”

Acasă, Theodor își închise tocmai cufărul...

Theodor (singur). — Ah! femeile, femeile. Dacă aş sta să judec puțin, are dreptate Lily, încântătoarea mea. Când ai o tovarăse bună, iubitoare, devotată, frumoasă, pentru ce să o părăsești și să mergi să te prostesti la țară. Așa îi mai superi pe cei de acolo le mai schimbi obiceiurile lor zilnice.

Ori ce ai zice, Lily e splendidă. Mă iubește. E geloasă! Ei bine! Ce? Cu atât mai bine, asta probează că mă iubește... și ea mă adoră.

(Se uită la cufăr! Nul nu voi mai pleca. Mai a'es că părăsindu-mi cuibul risc să-mi găsească la întoarcere porumbița furată. Dar nu, sunt sigur de Lily.

(Aprinde o țigare). — Nici nu își închipue cineva cât de turburătoare mai sunt și vilegiaturile. De exemplu;

Doamna se duce la mare sau la Sinaia? Locul puțin important. Ea se plictisește așa singură. Viața ei e cu totul modificată. Atunci ce se întâmplă? Face cunoștință cu un tânăr amabil, elegant, distins, pe care l'a zărit la o serbare.

Ii cade batista. Domnul o ridică. Prietenia e făcută.

Fac excursiuni împreună, vizitează munți, ape, peșteri. Ah! peșterile! Acolo în întuneric, el îi explică hotiile și crimele care au fost comise aici, groaza oamenilor.

JOSEPHIN SOULARY

Cele două cortegiuri

*S'au întâlnit la templu două cortegiuri sfinte.
Posomorât e unul: un mic sicriu conduce,
Și o femeie-aproape nebună'n'urm'se duce,
Înnăbușind în pieptu-i durerea de părinte.*

*Cellalt un botez este! Pe brațe'n îngrijire,
Un copilăș cuvinte ne'nțelese'ndrugă
Și sânul dulce mama tinzându-i-l să sugă,
Intreg l'mbrățișează din ochi, cu o privire!*

*Ceremonia-i gata și templul îl golesc.
Femeile-amândouă'n altar se întâlnesc,
Și câte o privire, pe-ascunse și-au schimbat;*

*Și'nțoarcere ciudată, ce-o'nspiră-o rugăciune,
Privind sicriul mama, plânge cu-amărăciune,
Femeia ce plânse, surâde spre'nfășat!*



IOAN GANE



El îi e frică... se vără în el... Se înfăntue... și dacă forța s'a stins?... o sărută... o sărută mult...

Dar la mare? Dacă domnul e inotător, ce noroc! Are să o ajute la inot.

Cu cât drag nu susține el corpul ei de icat și frumos... Și dacă doamna într-o zi e aproape să se inee. O! atunci el o salvează... o duce cu el amețită și când își revine în fire a și fost a lui...

Bărbatul?... Cine știe ce e cu el! A! nu! cu iubesc pe Lily, o iubesc mult. Voi rămâne... Nu! voi pleca... să stau? Să plec? *That is the question.*

Lily intră, aerul de afară i-a făcut bine. E liniștită. O singură dorință mai are: Să-l facă să plece mai iute.

Lily. — N'ai plecat încă.

Theodor. — Nu.

Lily. — Vrei să scapi trenul?

Theodor. — Trenul? (aparte). E încântătoare (tare). Nu mai plec.

Lily. — Nu mai plec!

Theodor. — Nu! nu! Să te las singură... Ași fi un criminal... Nu! (Vrea s'o îmbrățișeze).

Lily. — Și tatăl tău care te așteaptă, mama ta care dorește, frații...

Theodor. — Am să le trimit imediat o telegramă.

Lily. — Nu, dragul meu! Să nu faci asta, gândește-te cât te iubesc ei și cât se vor bucura

când te vor vedea. Au făcut doar atâtea sacrificii pentru tine.

Theodor. — Dar bine! Adinea-ori ce ziceai?!

Lily. — Și-apoi imi vei scrie în fiecare zi...

Theodor. — Și toate nopțile, căci nu voi putea să dorm. Voi avea insomnie! O, cum să dorm când nu vei fi lângă mine. Să nu te îmbrățișez.

Să nu te mai sărut...

Lily. — Nu!... vezi tu!... exagerezi. Tu știi doar... (Îl sărută).

Theodor. — (Îmbrățișând-o). Voi rămâne! Vom fi și deacum înainte unul lângă altul. Vom retrăi iar clipe dragi, fericite...

Lily. — Gândește-te numai! Theo al meu, raționează. E imposibil!

Theodor. — De ce?

Lily. — Pentru că, dragul meu, chiar doctorul ți-a recomandat ori, liniște la țară. Nu vezi ce palid ești. Trebuie, să te menajezi. Ah! iubitul meu, cu câtă nerăbdare am să te aștept! Știi doar cât ne iubim...

Theodor. — E adevărat.

Lily. — E bine deci, să te duci, să fii liniștit două luni. Pleacă...

Theodor. — Crezi?

Lily. — Da, sigur! Și-acum, grăbește-te! (Totul se încarcă în trăsură).

Theodor. (Înainte de plecare). N'am uitat nimic?

Lily. — Ba da! Coarneau!

Ioan Totu

de nu știu mai ce.

— Câți ani ai? mă întreabă doctorul, privind-mă pe d'a-supra ochelarilor.

— 28! răspund.

— Ce meserie ai?

— Scriitor și candidat în filosofie, replic eu.

— Sănătos?

— Nu.

— Ce-ți lipsește? reia doctorul.

— Slab de oase, pleuresje, dublă-pneumonje și boală de inimă.

Doctorul mă ascultă, mă ciocănea pe piept și pe spate. Îmi pune un aparat pe piept și-mi spune:

— Opriți respirația!

Apoi, îmi ia pulsul. Aspirina și alergătura dela deal la vale făceau minuni.

— De când suferiți de inimă?

— De mic copil, îi răspund.

— Ați făcut serviciul militar? mă întreabă doctorul.

— Nu.

— De ce?

— Sunt scutit de orice serviciu militar activ și auxiliar din cauza de debilitate generală fizică și miopie totală progresivă.

Mă pune să cascade gura.

— Da. Dinții sunt mâncați. Rachitic, spune doctorul, arătându-mi cu mâna să mă îmbrace și să plec.

Gândeam, că am fost scutit, de muncă, corvezi; dar, după două zile, seful de baracă vine și-mi dă o tidulă: „Prizonierul Nicolae D. Michail, este 5 zile scutit de lucru”.

Pe colțul de sus în dreapta, mai era scris cu roșu: „2 b”. Ce era?

Acei găsiți sănătoși tun, erau trecuți în foile matricole cu No. 1, adică, bun pentru munca grea; cu 1 b, ar fi trebuit să muncească la un lucru deprim de poziția lor; acei cu 2 b, urmau să facă lucru mai ușor și în sfârșit cu No. 3, erau scutit de orice fel de lucru. Acesta era principul, dar numai pe hârtie, căci Comandantura făcea tot ce stia dânsa.

— Soldatul prusac —

E ocazia cred să schizez măcar în trecăt pe prusian, în ghimara cărui am stat internat timp de 2 ani și 2 luni de zile.

Prusianul nu este om ca toți oamenii. Se deosebește mult de conaționalii celorlalte provincii. Bavarezul vede în prusian omul interesat și las; cel din Saxon îl privește, ca fire avidă de mărire, dominare; a cel din Württemberg zice: „prusacul e mojit”. Berlinezii urăște tot ce trece de marginea Brandenburgului. Prusa-

eul este de-o obrăznicie crasă; neagă c'ar fi nerușinat și spune că numai „die ausserhalb” adică cei din afară, fac obrăznicie pe berlinezi. Vanitos la culme; nimie nu se petrece, nu se mișcă, dincolo de granițele Prusiei: tot ce se naste și există, spune el, nu este decât produs „sui-generis prusac” „Ich bin ein Preusse”, vorbește în deajuns. Prusac, fără a fi și soldat, nu există. Noțiunea de adevărat soldat este cuprinsă în cea de prusac și aceasta, se topește în cea dintâi. A fi soldat este să fii prusac. Când Europa a fost prinsă în flăcările războiului s'a făcut din „Ich bin ein Preusse”: „Ich bin ein Deutsche”, — prin Berlin însă, tot mai auziai: „Preusse bin und Preusse will ich bleiben”. Dacă ai avea un grup de sute de nenți de prin diferitele provincii și districtele Germaniei, eu ușurință poți scoate afară — prusacul.

Tip grosolan, mers greoi dar bătos, chip obraznic, fizionomie plină de interes nemăsurat, mișcări hădărănoase, se închină la Kaiser și adoră până la aberațiune uniforma.

Am avut ocazii multe, să cunosc prusacul în uniformă pe timp de pace cât și mai ales pe timp de război. Prusacul hoțel, își dă banii în cârți, se hrănește prost și face lucru datorii. Ofițerul, nu merge la braț cu nevastă-sa, căci așa prevede codul manierei... de soldat! Te privește numai prin monoclu și pe străzi, dar jos pe asfalt eucandie. Față de fetă, au o deviză unică: „entrevueder”. Prusacul nu are curiozitatea saxonalului, nici spiritul bavarezului, dar n'ei răbdarea württemberghezului. Are o judecată greoaie, spirit de observație scăzut și sentiment nul. Soldații prusaci duc viața de „lustig sein” prin Kneippen; își îndoaie corpul și capul cu tot felul de „Schnapsuri” și nu cunosc alt-ceva în afară de „das Soldatenleben”. De'i porți stîmă, ea să-ți bați joc de el, se umflă în pene; de'i respectă haina numai, e mândru că este în ea.

Dacă'i vorbești de Kaiser, i se aprind ochii de bucurie. Totuși, cu un pahar de bere și o havană, îl cumperi cu toate datorile lui de ostas și servitor al împăratului. Războarea prusacului este fără margini: te urmărește ca o pisică și te doboară. Mă în există la el; brutalitatea și ferocitatea îi sunt caracteristice. Cunoaște foarte bine tactica chinării. Are o metodă specială în martirizare. Știe să te ia în mod sistematic spre a te face

Surprins în țară străină

Declararea de războiu a României

In haine de ocaz

Eram numai de câteva zile în lagăr și hainele mi se făuseră zdrente. Și doar nu erau vechi: cu două săptămâni înainte de internare mi le făcuseră la un croitor danez din strada Rosenthal în Berlin. Acum nu le mai recunoșteam. Și cum era să le mai recunosc, când trebuia să umblu cu ele prin ploaie și prin noroale, eu saltelele în spinare? Au intrat și la obuvă, de unde au ieșit mai mult mototolite decât desinfectate!

Dar au venit hainele comandaturii și le-am predat pe ale noastre. Mi-am predat și eu hainele. Mi-amintesc ca acum, că atunci, când m'am dus la baraca 24 de-am primit țidula de predare, aruncasem o cea din urmă privire la hainele mele la raftul unde erau puse și mi-am zis: le-oi mai vedea?

mi-or mai vedea?... Apoi, mă priveam, în hainele de ocaz.

Doctorul lagărului, un om nalt cât un munte, burtos, cu ochi mari ca de bou, purtând desigur ochelari pe nas, examină pe fiecare. Pe lângă el se mai afla un alt doctor și un ofițer superior, tus-trei formând comisiunea medico-militară.

Mi-amintesc, că cu vreo 10 minute înainte să intru, am luat un praf cu aspirină, l'am aprestecat cu tutun și-am tras până în adâncul bojocilor. Eram eu debil, dar vroiam să par bolnav de inimă și de plămâni. Încercam să fiu scutit de lucru. După ce am fumtat țigara, o iau la fugă și când mă întorc, tocmai îmi vedea rândul, să intru. Repede mă desbrace și intru în capul grupului de 10 inși. Injuna-mi bătea tare, respirația se accelera și bătaiam de frig, frică...

să suferi pe deantregul. Cu barda nu dă în tine decât atunci când vede că este amenințat și nu mai are altă scăpare: altfel, te crută, ca să te doboare încet-încet. Are inimă de câine: nu lată dar mușcă.

E pătruns până în mădular de spiritul brut al datoriei dar nu din convingere ci din frică. Față de cel mai deștept ca el, se apără cu pumnul, iar pe cel prost, îl ține încătușat în lanțuri. La prusac nu există mai slab sau mai tare: cu toți trebuie să muncească deopotrivă, însemnal ca vița la jug. Notivna de dreptate nu există la prusac, întrucât toți trebuie să muncească în mod egal, fără anticipație de plată sau răsplătă mai bună sau mai rea. Prusacul nu cunoaște bolnav decât pe acela care zace în pat și nu mănâncă nimic. Cum te vede, o ai luat ceva în gură, te scoală numai decât la lucru.

El nu admite să spui: nu știu, să văd, e prea greu să încerc, mai staj puțin, nu pot. Codeală nu încapă: „muss machen“ este zicătoarea prusacului. Că ești judecș, nu te simți tocmai bine, te apasă ceva pe suflet... prusacul nu vrea să știe, „los“ este lozınca lui. De ești flămând sau insetat, de te poți ține pe picioare sau nu, de ești nedormit și rușt de oboseală, de ești îmbrăcat sau înțolțit ca un cerșetor și tremuri de frig, de ești ud până la oase sau de degeri, de plouă cu găleata, ninge, tună, fulgeră, trăsnește sau viscolește—„vorwärts“ zice prusacul.

Și mai presus de toate acesta, când mai gândești că prusacul știe să aplice și un tratament barbar: pumnul, ciomagul, bajoneta, patul de armă, injurăturile, închisoarea, carcera și munca forțată cu toate mizeriile respective—cititorule, poți să-ți închipui martiriul ce l-am suferit împreună cu sute de români, fiind lăsați în mâinile dușmanului de însuși ex-ministrul plenipotentiar al nostru, d. Alexandru Beldiman.

(Va urma)

P. ROSEGOER

Inima noastră

*Inima noastră-i o harță
Cu două strune, plăcerea
Chiotă în una; — plânge
In cea de-a doua durerea.*

*Degetele soartei cântă
— Peste sunete stăpâne,
Cântec vesel azi de nuntă,
Jalnic cânt funebru mâine.*

Ioan Gane

EPIGRAME

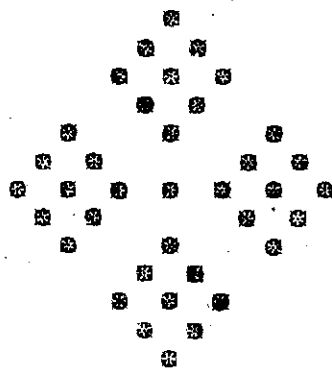
Uneia... învărtită

*Înainte, dansa, numai
„Ușurică“ doar era.
Învărtindu-se cu nemșii,
Deveni acumă grea!*

JOCURI DISTRACTIVE

9. JOC IN ROMBURI

de I. Scărlătescu



Vertical aceleași

Consoană
Bluză țărănească
Pasăre
Negăție
Consoană, Consoană, Consoană
Plantă, Notă muzicală
Provincie în Europa
Pronume, Monedă romană
Consoană, Consoană, Consoană
Afirmăție
Copac
La schelet
Vocală

10. ARITMOGRAF

de Stelian Mihăilescu

22	9	10	9	8	2	9	15	râu
14	10	22	11	15	8			lac
13	14	17	8	7	11	2		loc istoric 1877
14	10	8	18					meseriaș
10	8	20	12	18	11	15	14	general român
15	11	3	14	10	8	9		nume masc.
11	15	9	10					podobă
17	11	4	8	18	9			la fumători
8	18	4	11	15	2			metal pr. pos

Inițialele de sus în jos și finalele de jos în sus dau numele a două râuri din România.

Pe a doua o găsiți,
Muzica dacă citiți
Partea treia e ușoară,
Fiind loc cultivat la țară;
Despre-a patra nu pot spune
Decât ține loc de nume,
Din toate, făcând un tot
Dați de-un nume fanariot.

12. JOC IN ROMB

de D-na Lia Scărlătescu

●									consoană
●	●	●	●	●	●	●	●	●	pom
●	●	●	●	●	●	●	●	●	lu pământ
●	●	●	●	●	●	●	●	●	nume de artist
●	●	●	●	●	●	●	●	●	zarzavat
●	●	●	●	●	●	●	●	●	nume femenin
●	●	●	●	●	●	●	●	●	vocală

Vertical aceleași

11. ȘARADA

de I. Scărlătescu

De citiți șarada mea
Veți vedea că nu e grea.
Partea întâi de-o iuversati,
De ea'n matematicii dați:

